

„Svoboda projevu a nové formy cenzury“

 sanep.cz/pruzkumy/svoboda-projevu-a-nove-formy-cenzury

Více než polovina Čechů se bojí oteřeně vyjádřit své názory a má pocit, že se vrací cenzura

Podle exkluzivního průzkumu agentury SANEP, který byl vypracován pro Společnost pro obranu svobody projevu (SOSP), se více než polovina Čechů bojí otevřeně vyjádřit své názory. Téměř 61 % dotázaných považuje v případě šíření nepravdivých informací za nejvíce nebezpečnou provládní propagandu bagatelizující energetickou a ekonomickou krizi. Skoro dvě třetiny respondentů si myslí, že s tzv. dezinformacemi, jakožto s přirozeným jevem doprovázejícím demokracii, není třeba bojovat novou legislativou, ale diskusí a vzděláváním. Nejvíce se lidé bojí otevřeně vyjadřovat k migraci, covidu a otázkám pohlaví a manželství.

Tlak na omezování svobody projevu neustále sílí

Rostoucí tlak na omezování svobody slova a pokusy o zavádění cenzury, a to jak ze strany digitálních platforem, tak i Evropské unie a české vlády, vyvolávají oprávněně u veřejnosti stále více otázek. Bojí se Češi otevřeně vyjadřovat své názory? Mají pocit, že se do jejich životů vrací cenzura? O čem se lidé dnes bojí mluvit? A je potřeba zavádět novou legislativu a bojovat s dezinformacemi? Nejen na tyto otázky přináší odpovědi tento exkluzivní průzkum realizovaný pro Společnost pro ochranu svobody projevu.

Rozpor mezi názorem společnosti a kroky vlády

Výsledky průzkumu ukazují na to, že lidé se stále více obávají o svobodu slova, a naznačují rozpor mezi názorem veřejnosti a kroky, které vláda v otázce svobody projevu a cenzury podniká. Na základě získaných výsledků lze konstatovat, že svoboda projevu představuje pro českou společnost jeden z nejdůležitějších prvků demokracie. Její hodnota spočívá v různých pohledech na věc a otevřeném dialogu, který podporuje vzájemné porozumění. Neuvážené kroky vlády a unáhlené implementace unijní legislativy mohou nenávratně poškodit prostor, v němž se stále ještě mohou vést svobodné veřejné debaty a kde může být politika soutěží myšlenek bez diskriminace nepohodlných autorů. V opačném případě se vracíme do doby normalizace, kterou mnozí z nás ještě pamatují.

Více než polovina českých občanů se bojí otevřeně vyjádřit své názory (54,7 %). Mezi nejčastější důvody patří obava z výpovědi či diskriminace v práci, šikana na internetu (v obou případech většina respondentů) a narušení vztahů s přáteli a kolegy (dvě pětiny respondentů).

Lidé se bojí nejčastěji vyjadřovat k migraci a covidovým otázkám. Znepokojující je i častá obava otevřeně vyjádřit svůj názor na manželství, rodinu či pohlaví a na volební výsledky.

Většina Čechů má pocit, že se do našich životů vrací cenzura. Jednoznačné ne uvedlo pouhých 17,8 % respondentů. Dále téměř tři pětiny respondentů uvedlo, že se již s nějakou formou cenzury setkalo (59,7 %).

Mezi nejčastější případy cenzury, s nimiž se respondenti setkali, uvádějí cenzurní zásahy v médiích nebo blokové profily na sociálních sítích (71,2 %)). Přes 13 % respondentů se samo stalo oběťmi cenzury.

Skoro dvě třetiny Čechů si myslí, že s nepravdivými informacemi není třeba bojovat. Výskyt tzv. dezinformací vnímají jako nedílnou součást pluralitní demokracie.

Výsledky průzkumu naznačují rozpor mezi názorem veřejnosti a kroky, které vláda a některé politické neziskovky v otázce omezování svobody projevu podnikají.

Zcela jasno mají Češi i v tom, kdo by měl určovat, co je, a co není (ne)pravdivá informace. Téměř 86 % respondentů by posouzení nechalo na soudech. Více než tři čtvrtiny dotázaných je přesvědčeno, že o tom, co je, a co není nepravdivá informace, nemá rozhodovat stát. Více než polovina je přesvědčena, že často nelze určit, co pravda je, a co není.

Více než dvě třetiny dotázaných se domnívá, že nepravdivé informace šíří především vládní politici. Téměř 60 % zařadilo mezi jejich šířitele veřejnoprávní média a jen o málo méně i média mainstreamová.

Jako nejvíce nebezpečnou respondenti vnímají provládní propagandu bagatelizující energetickou a ekonomickou krizi (více než tři pětiny dotázaných). Téměř s totožnými výsledky jsou na dalších místech zmiňovány proukrajinská a proruská propaganda o válce na Ukrajině.

V jedné z klíčových otázek průzkumu vyšlo najevo, že skoro dvě třetiny dotázaných považuje současné zákony týkající se svobody projevu, které již nyní postihují výhrůžky násilím, dětskou pornografií a šíření poplašné zprávy, za dostatečné a že není třeba zavádět novou legislativu.

Takřka 58 % respondentů vadí politická korektnost, zatímco opačného názoru je pouze 30,1 % dotázaných.

Téměř 90 % všech respondentů čerpá informace ze sociálních sítí a digitálních platforem. Z velkých zpravodajských webů získává informace 57,8 %. Ostatní zdroje informací používá výrazně méně lidí. Pouze 6 % dotázaných sleduje weby označované za „dezinformační“, což neodpovídá obrovské pozornosti ze strany státu a médií, které se jim často dostává.

Z digitálních platforem se nejvíce používá YouTube, výrazně méně Facebook a Instagram. Twitter využívá zhruba 9 % dotázaných a 11 % sociální sítě vůbec nepoužívá.

Většina respondentů (58,6 %) též uvedla, že jim chybí možnost dovolat se svých práv v případě omezení svobody projevu ze strany digitálních platforem.

1. Bojíte se někdy otevřeně vyjádřit svoje názory?

(respondenti, kteří v této otázce odpoví „Ano“ pokračují na další otázku a dále; respondenti, kteří odpoví „Ne“ pokračují na otázku č.

4)

(vyjádřeno v % - N = 3.256)

Ano

54,7

Ne

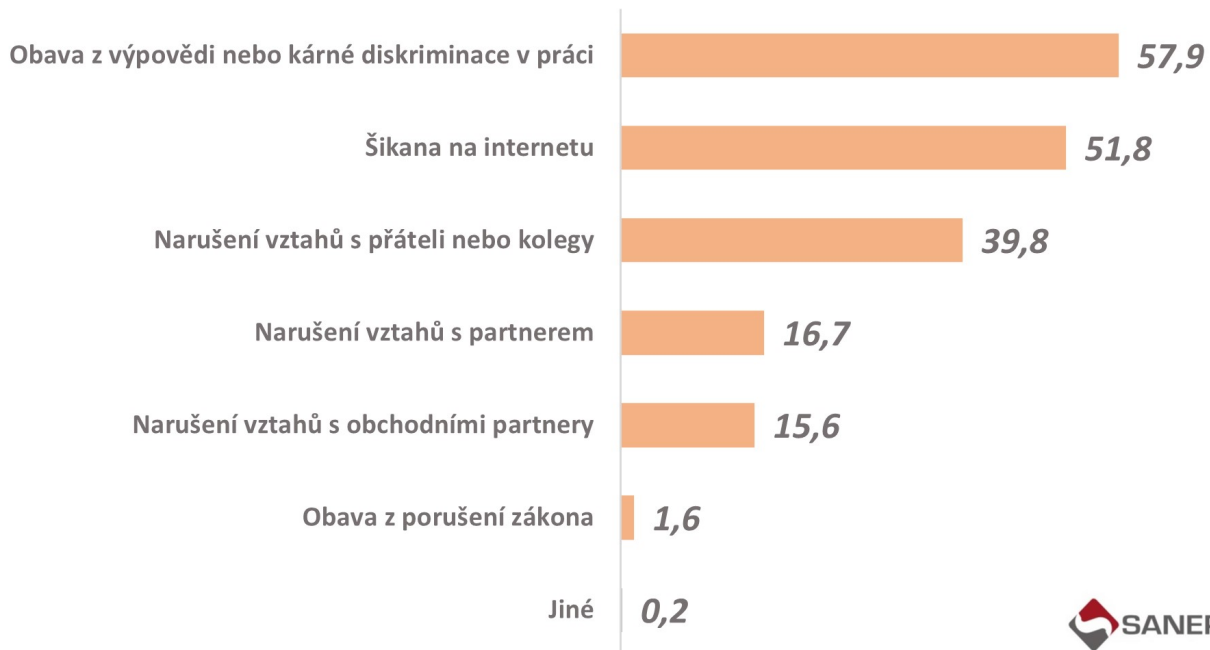
45,3

2. Z jakého důvodu se bojíte vyjadřovat?

(můžete zvolit více odpovědí)

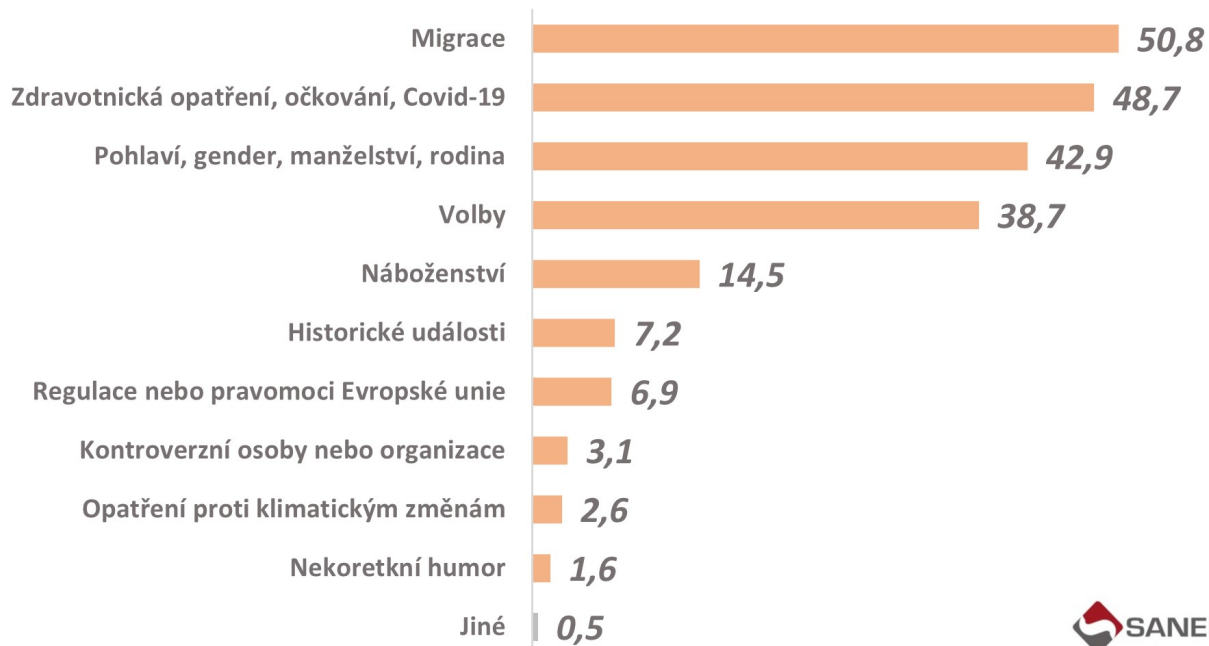
(vyjádřeno v % - N = 1.781)

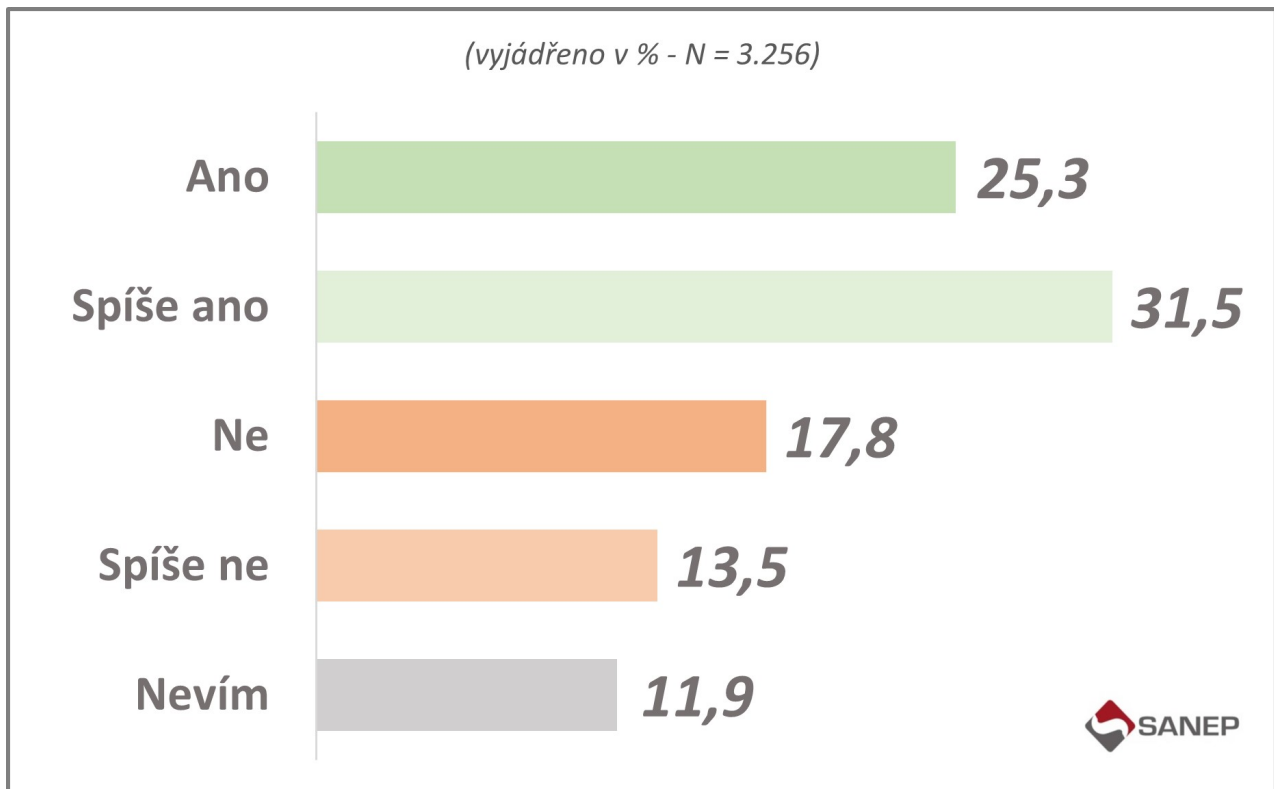
3. O kterých tématech se vy nebo lidé kolem vás nejčastěji bojí veřejně vyjadřovat?

(můžete zvolit více odpovědí)

(vyjádřeno v % - N = 1.781)

4. Máte pocit, že se do našich životů vrací cenzura a omezování svobody projevu?

5. Stali jste se obětí cenzury, znáte někoho takového ve svém okolí nebo jste se setkali s cenzurou některého zdroje informací? (např. mazání příspěvků, blokace vámi sledovaných profilů, nedoručení zpráv)

(Pozn.: respondenti, kteří v této otázce odpoví „Ano“ pokračují na další otázku a dále; respondenti, kteří odpoví „Ne“ pokračují na otázku č. 7)

(vyjádřeno v % - N = 3.256)

Ano

59,7

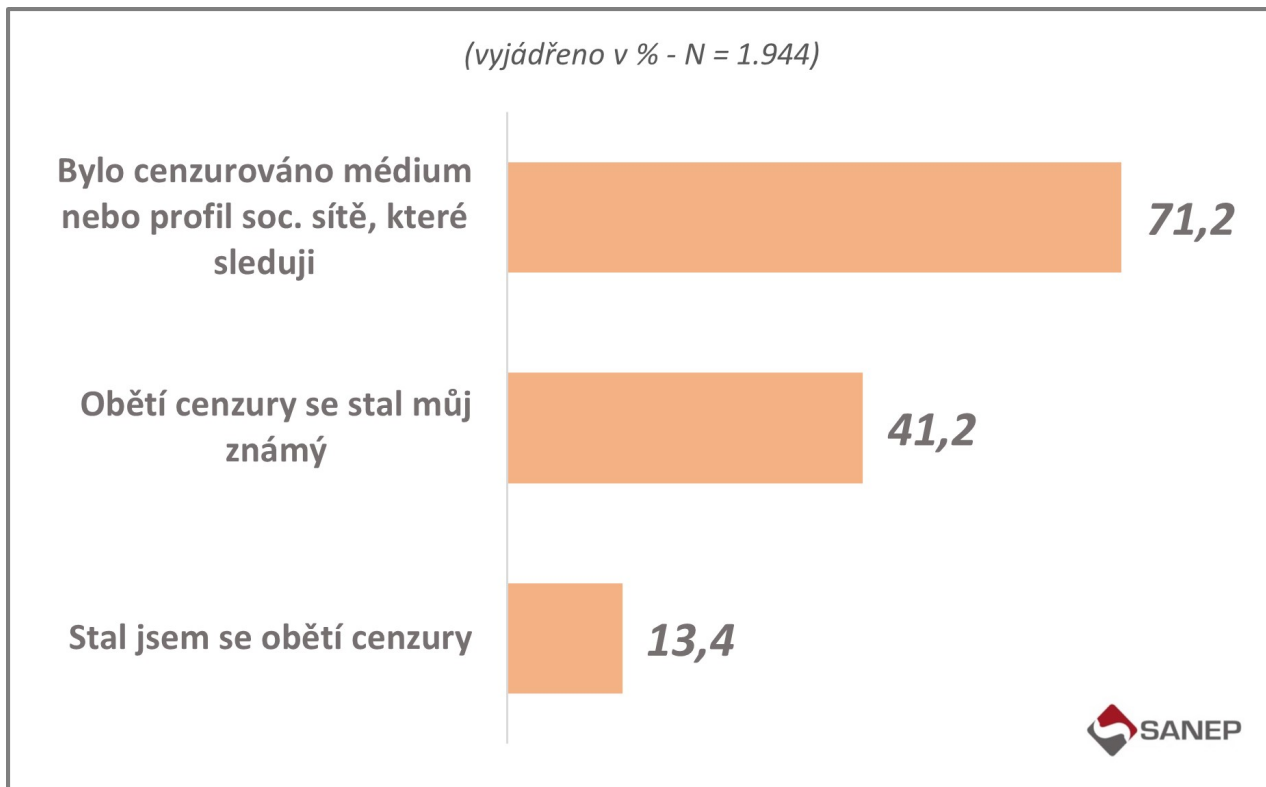
Ne

40,3

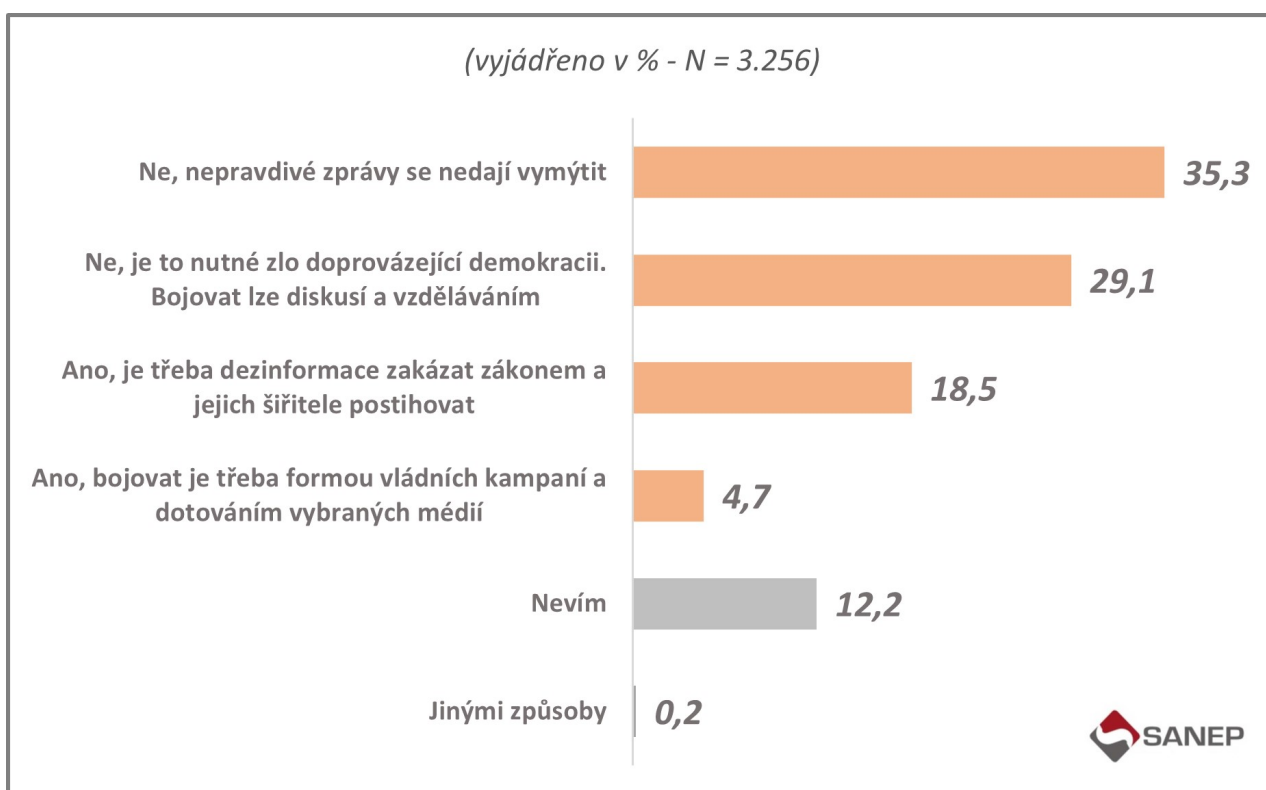

6. Můžete uvést konkrétní případ?

(můžete zvolit více odpovědí)

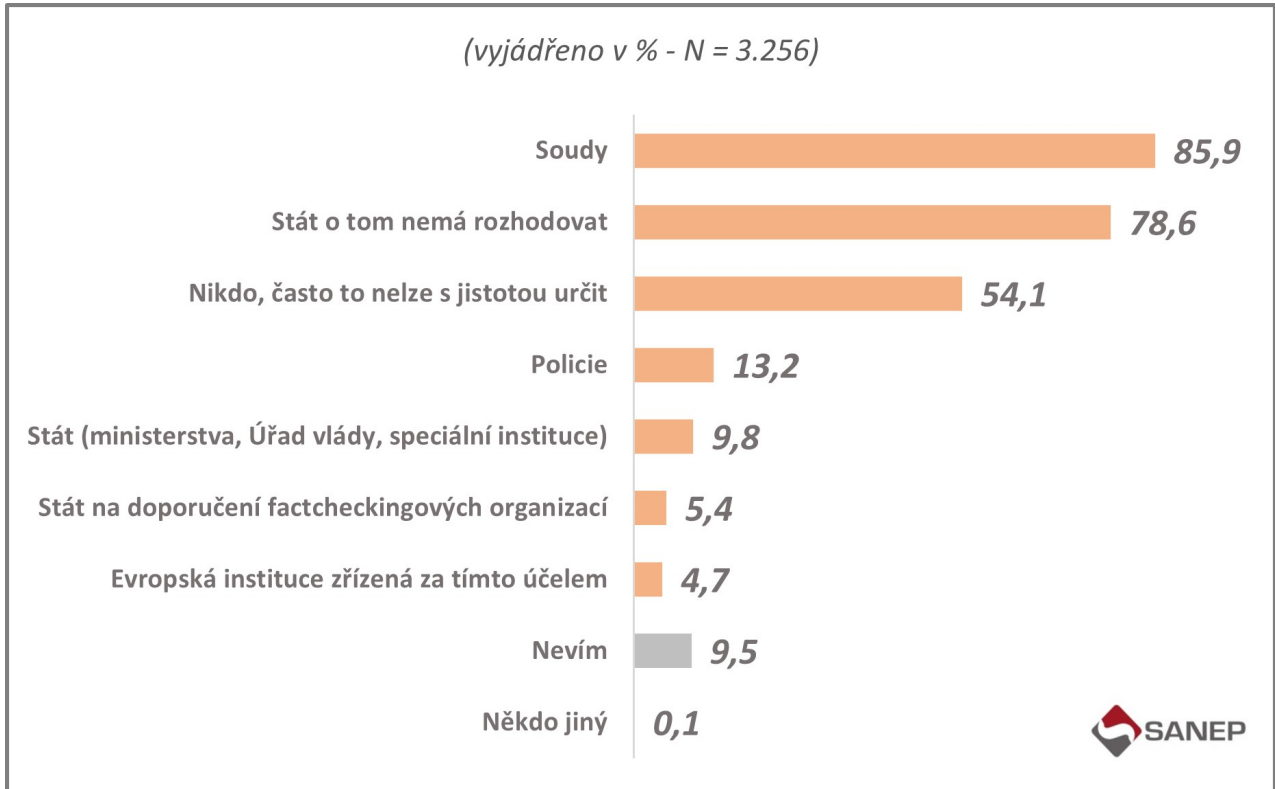

7. Je potřeba bojovat s nepravdivými informacemi, případně jak?

8. Kdo má určovat, co je nebo není nepravdivá informace?

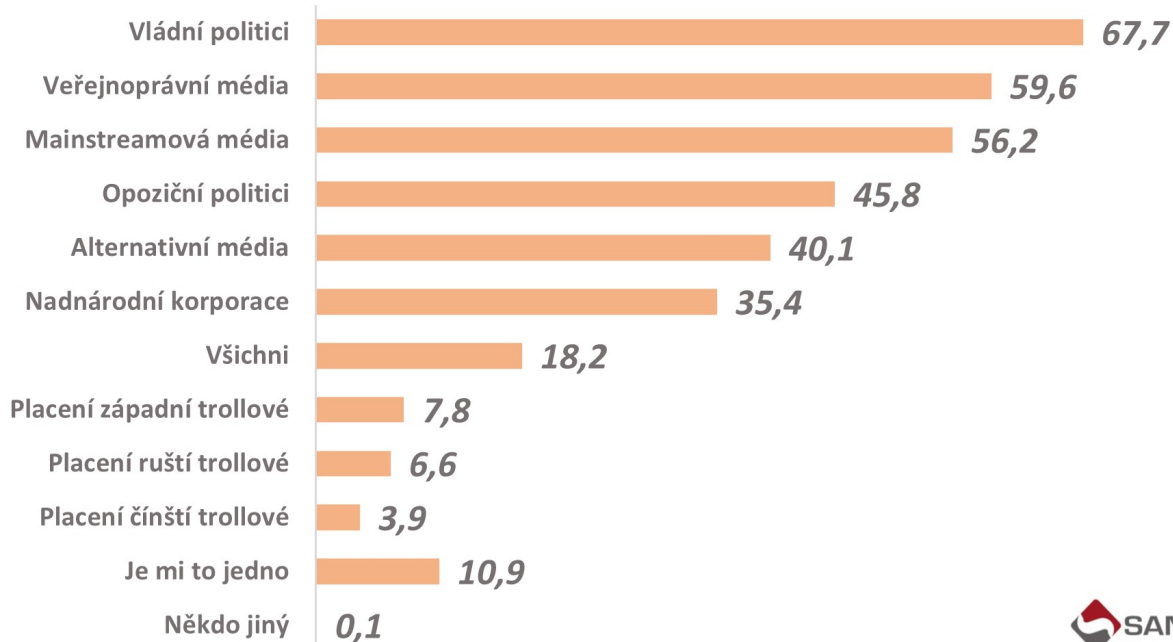
(můžete zvolit více odpovědí)

9. Kdo podle vás šíří nepravdivé informace?

(můžete zvolit více odpovědí)

(vyjádřeno v % - N = 3.256)

10. Kterou oblast považujete za nejvíce nebezpečnou, pokud jde o šíření nepravdivých informací a zamlčování pravdivých informací?

(můžete zvolit více odpovědí)

(vyjádřeno v % - N = 3.256)

11. Myslíte si, že potřebujeme v oblasti svobody projevu novou legislativu?

(vyjádřeno v % - N = 3.256)

Ne, nepotřebujeme. Jsem pro svobodu projevu v rámci současných zákonů, které výhrůžky násilím, šíření dětské pornografie a poplašné zprávy již postihují

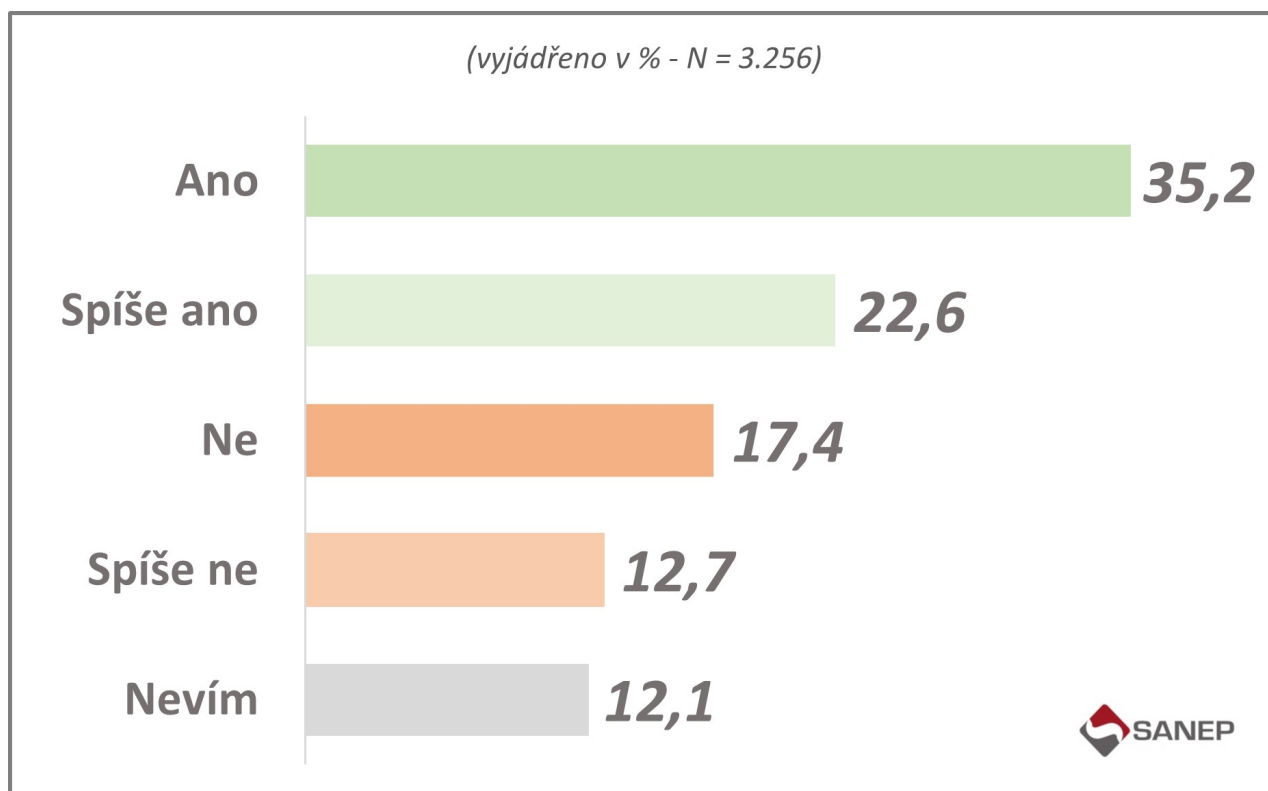
64,9

Ano, je třeba zabránit šíření dezinformací a nenávistného obsahu

35,1

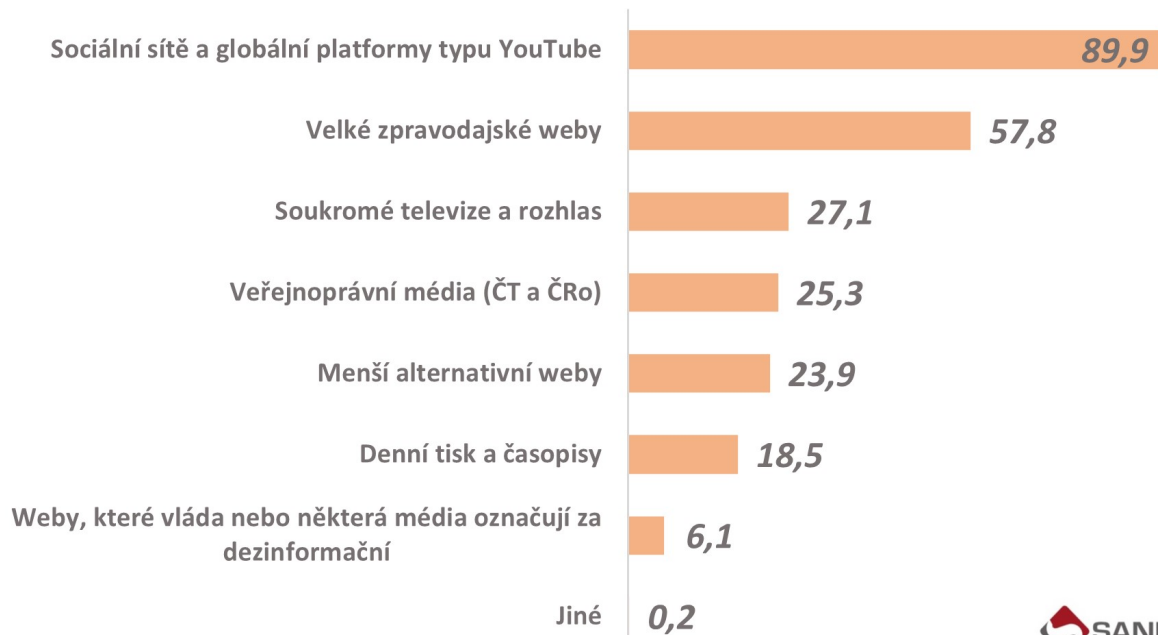
12. Vadí vám tzv. politická korektnost?

13. Odkud čerpáte informace

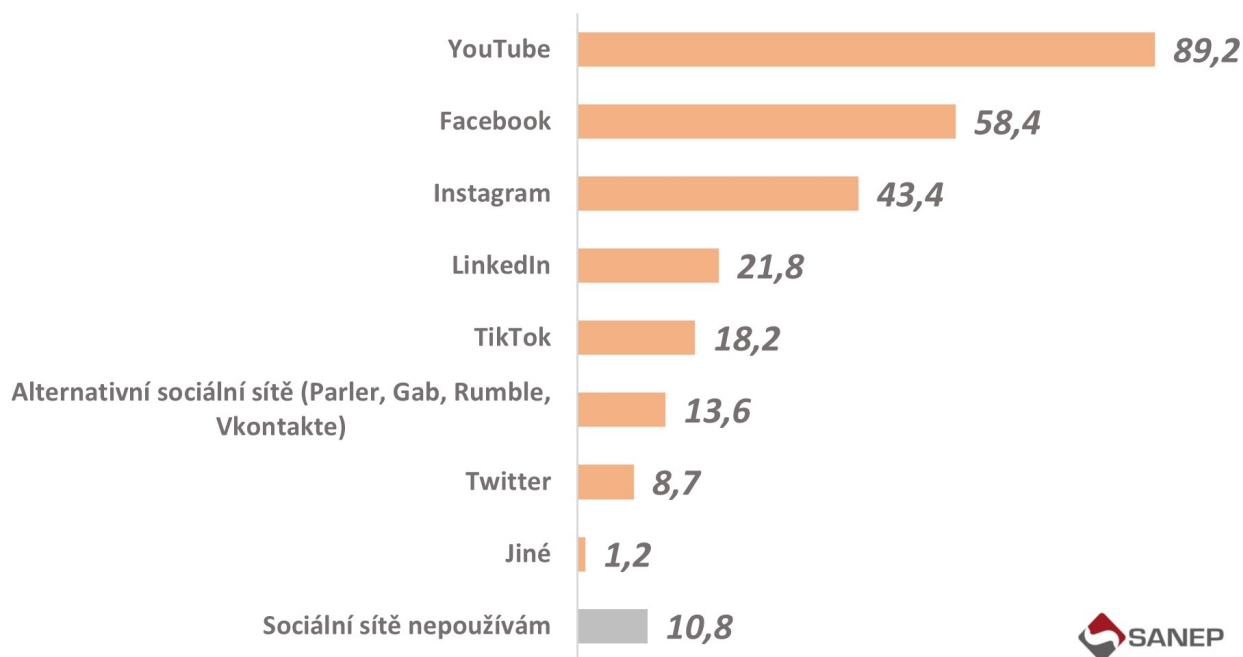
(můžete zvolit více odpovědí)

(vyjádřeno v % - N = 3.256)

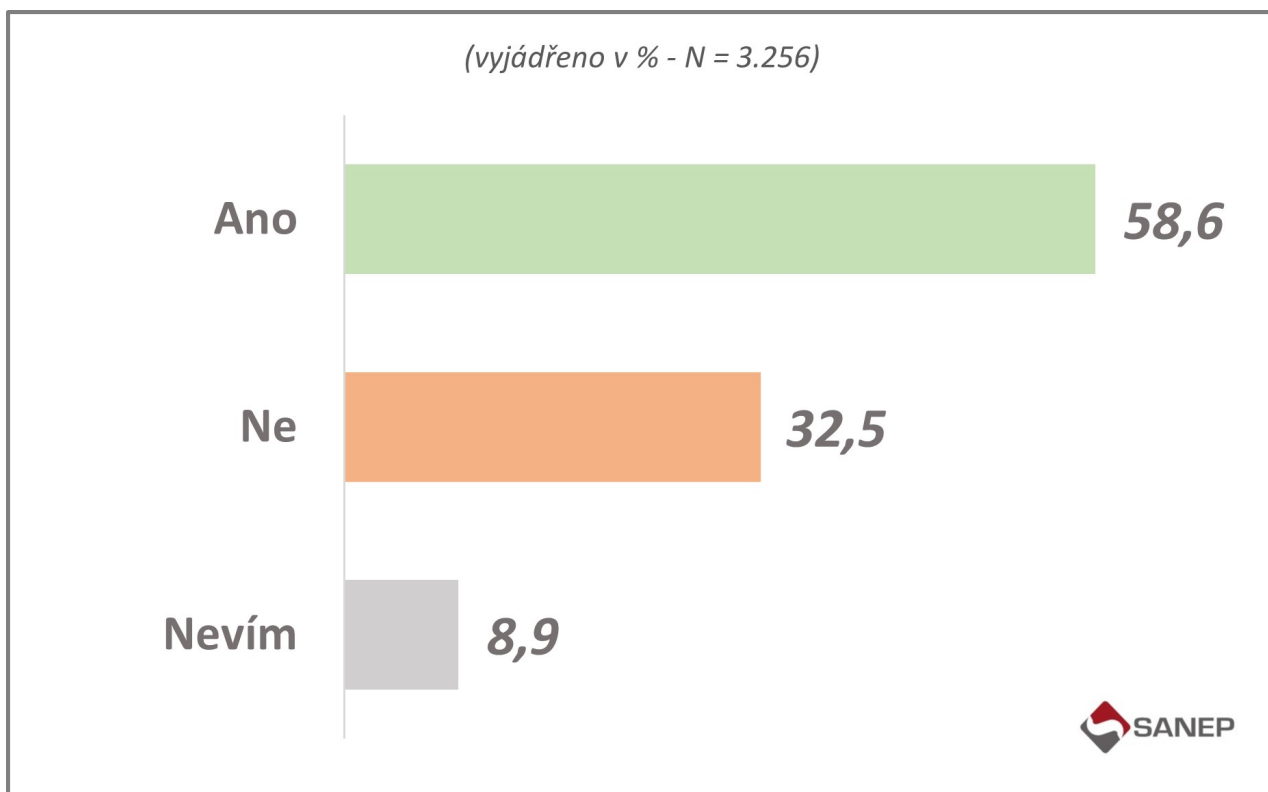

14. Které digitální platformy / sociální sítě používáte? (můžete zvolit více odpovědí)

(vyjádřeno v % - N = 3.256)

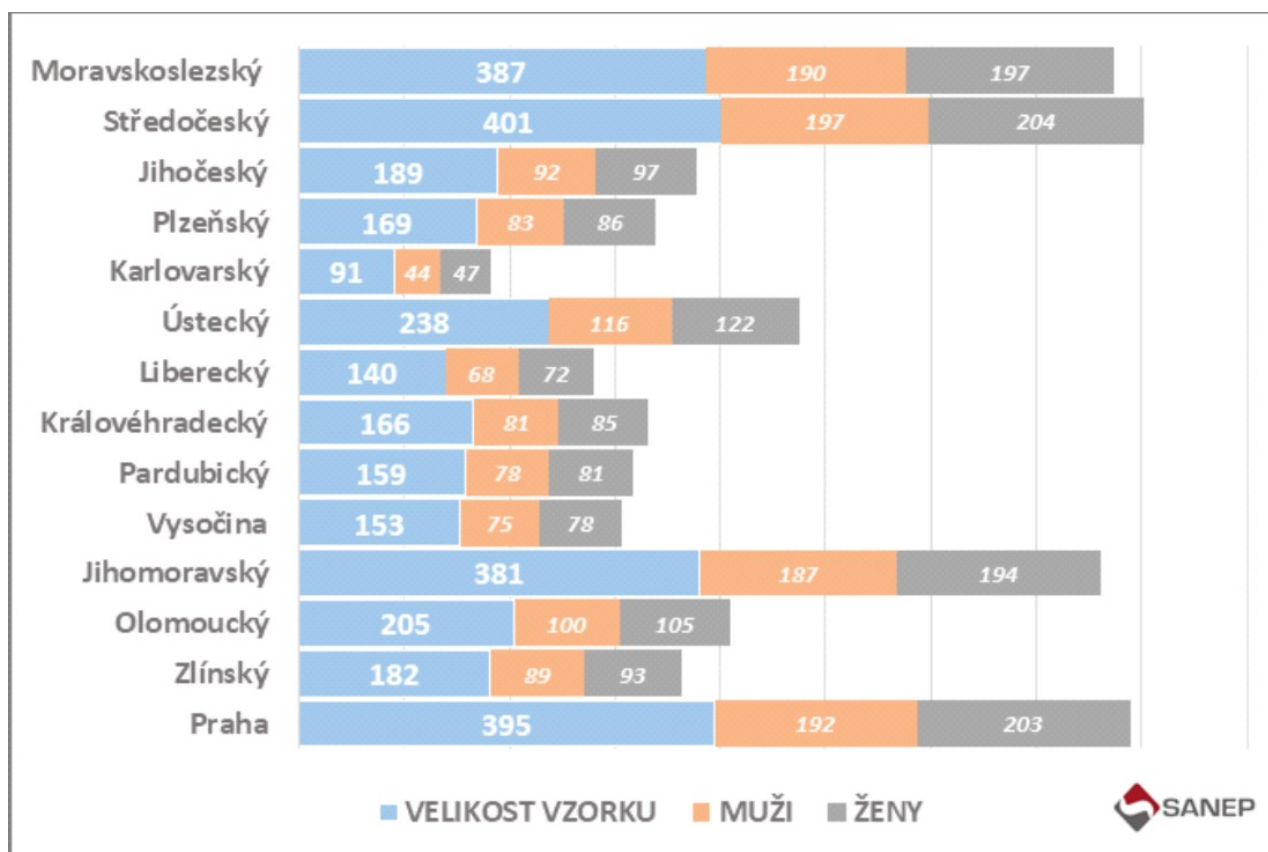

15. Myslíte si, že by měl stát uzákonit pravidla pro digitální platformy provozující např. sociální sítě, aby se uživatelé mohli v případě porušení svobody projevu dovolat svých práv?

**ROZLOŽENÍ RESPONDENTNÍHO VZORKU PO KRAJÍCH
ČR
MUŽI / ŽENY**

METODOLOGIE

Výše uvedený exkluzivní průzkum společnosti SANEP byl proveden ve dnech 13. – 26. února 2023 na vybrané skupině v souhrnu 3.256 dotázaných, kteří představují reprezentativní vzorek obyvatel ČR ve věku 18+ let. Celkově se průzkumu společnosti SANEP zúčastnilo v rámci respondentního panelu 220 tisíc registrovaných uživatelů 27.862 dotázaných. Reprezentativní vzorek byl vybrán metodou kvótního výběru a odpovídá sociodemografickému rozložení obyvatel ČR dle údajů Českého statistického úřadu.

Statistická chyba u uvedené skupiny obyvatel se pohybuje v rozmezí $\pm 1,5\%$.

Kontrola daného vzorku byla provedena triangulační datovou metodou.

Veškeré uvedené výsledky a modely jsou platné pouze v daný okamžik sběru dat.